

SANG

Årg. 7 • 2026

Sang

Årg. 7 · 2026

Redaktion Lea Wierød Borčak
Uffe Holmsgaard Eriksen

Adresse Gjerlevvej 13, 8983 Gjerlev J

Mail uffeholmsgaard@gmail.com

Hjemmeside www.tidsskrift.dk/SANG

ISSN 2597-0518

Om tidsskriftet Tidsskriftet SANG er et forum for kritisk refleksion over sang som udtryksform. Vi bringer både forskning i og formidling om alle typer af sang fra alle faglige vinkler.

Manuskript SANG modtager mange typer indlæg, f.eks. artikler, anmeldelser, interviews og kommentarer. Se <https://tidsskrift.dk/SANG/about/submissions>.

Omslagsillustration Simon Væth

Layout Fedja Wierød Borčak

Støtte Tidsskriftet støttes af Statens Kunstfond & Aarhus Kommunes Kulturudviklingspulje

AARHUS KOMMUNE

Om at synge til tiden

Lasse Skovgaard¹ og Lise Bonde²

Der er noget næsten provokerende rigtigt ved den enkle påstand, at årstidssange bør synges til tiden. Ikke fordi man ikke må have glæde af en vinterviewise i juli eller en forårssang i november – naturligvis må man det. Men fordi årstidssangen historisk set ikke blot er en samling pæne toner og velvalgte ord. Den er en handling. Den er skrevet til at gøre noget ved os, når året vender, når lyset skifter, når kulden lægger sig, eller når spirerne bryder frem. En årstidssang er ikke kun en sang om en årstid; den er en måde at være i årstiden på.

Det er måske netop her, en nyere uskik har sneget sig ind – at vi synger årstidssange på skæve tidspunkter, alene fordi vi godt kan lide sangene. Og det kan man jo næsten ikke fortænke folk i. Melodierne er smukke, teksterne er kloge, og mange af sangene er så velformede, at de frister til brug hele året. Men når sangene løsriver sig fra deres årstidsmæssige sammenhæng, mister de noget af den særlige kraft, som netop gør dem til årstidssange. De bliver i stedet til gode sange i almindelighed. Og det er de bestemt også. Men det er ikke helt det samme.

Historisk har årstidssange haft en funktion, der kan beskrives som ritualiserende og understøttende. De har hjulpet os med at træde ind i en bestemt stemning, en bestemt opmærksomhed, en bestemt

---

1 Lasse Skovgaard, cand.pæd. i musik, ph.d. i sundhedsvidenskab og programleder ved Sangens Hus. Ekstern forsker ved Enhed for Sangforskning, Aarhus Universitet.

2 Lise Bonde, cand.mag. i litteraturhistorie, skolesekretær og koordinator for MidtVest Børne- og Juniorkor ved Den Jyske Sangskole.

måde at erfare verden på. Når man synger om vinterens stilhed, forårets komme eller høstens fylde, er det ikke bare en poetisk beskrivelse. Det er en medskabelse af det, man er midt i. Sangen gør årstiden nærværende. Den sætter ord og klang på noget, vi ellers kun ville registrere halvt. Det er derfor, det føles så rigtigt, når en vintersang synges i den første mørke tid, eller når en forårssang bæres frem i den spæde martsluft. Sangen bekræfter, at vi er i gang med noget større end os selv.

Her er Hartmut Rosas begreb om resonans særdeles frugtbart. Resonans handler, i Rosas forstand, om en verdensrelation, hvor vi bliver berørt og selv svarer igen. Det er ikke bare en indre følelse, men en levende, gensidig forbindelse mellem mennesket og verden. Når vi synger en årstidssang til tiden, er det netop en resonanshandling. Vi lader os bevæge af årstiden, og vi svarer igen med stemme, åndedræt og fælles klang. Vi resonerer med verden omkring os – med frostluften, med det gryende lys, med de første blade, med efterårets tunge farver. Og vi gør det ikke alene. Vi gør det også sammen med dem, der synger med os her og nu – og dem, der har sunget på samme måde før os.

Det er en vigtig pointe. En årstidssang er ikke kun en individuel stemning i musikalsk form. Den er også kulturarv i levende brug. Når vi synger den til tiden, træder vi ind i en lang række af stemmer, som har sunget de samme ord i lignende situationer. Vi forbinder os ikke blot med naturen, men med en tradition for at erfare naturen gennem sang. Det er på én gang noget helt konkret og noget næsten sakralt – at stå midt i en vinter, et forår eller en sensommer og mærke, at vores egen stemme bærer en erfaring, som andre før os har båret i ord og toner.

Hans Edvard Nørregaard-Nielsen har i en af sine erindringsbøger formuleret noget beslægtet, når han skriver, at det i hans opvækst på landet ikke rigtig blev vinter, før man havde sunget vintersangene. Den bemærkning er mere end en nostalgisk replik. Den peger på den grundlæggende menneskelige erfaring, at verden ikke kun er noget, der sker for os, men også noget, der bliver virkeliggjort i vores måde at sanse og omtale den på. Vinteren var der naturligvis allerede i kalenderen, men den blev først fuldt erfaret, når den var blevet sunget frem. Sangen var ikke pynt – den var en form for erkendelse. Og i et resonansperspektiv indebærer det at synge for eksempel ”Spurven sidder stum bag kvist” en handling, der integrerer alle fire vertikale resonansdimensioner hos Rosa; selve dette at synge udgør en musikalsk/kunstnerisk aktivitet, og Aakjærs tekst forener historie, natur og religion på en naturlig og sammenhængende måde.

Heri ligger derfor samtidig det problematiske i at synge årstids-sange på skæve tidspunkter. Vi kan sagtens få glæde af melodien og teksten, og det skal man ikke kimse ad. Men man risikerer at løse sangen fra det felt af erfaring, som har givet den dens særlige betydning. Der opstår en slags affortryllelse. Den resonerende magi forsvinder ikke fuldstændigt – en god melodi og en god tekst kan jo bære meget – men den bliver svækket, fordi sangen ikke længere peger tilbage på den virkelighed, som digteren havde i tankerne, og som han eller hun har lagt sin kærlighed i. Årstidssangen er skrevet med en bestemt verden for øje. Når den synges uden for den verden, bliver den ikke falsk, men den bliver mere flad.

Man kan i den sammenhæng skelne mellem en melocentrisk og en logocentrisk tilgang til sange. Den melocentriske tilgang er optaget af melodien – dens form, dens skønhed, dens umiddelbare greb om os. Den logocentriske tilgang er optaget af teksten – dens billeder, dens betydning, dens tidslige og tematiske forankring. Begge tilgange er legitime, og i praksis lever de naturligvis sammen. Men i vores tid synes mange at være blevet særligt melocentriske. Det er melodien, der lokker. Det er den, vi længes efter at synge. Og derfor bliver det fristende at tage en forårssang frem i november, fordi vi savner dens melodiske lys. Eller at synge en julesang allerede i oktober, fordi den er så dejligt velklingende og hyggelig.

Der er ikke noget galt i at elske melodier. Tværtimod. Men når melodien bliver løsrevet fra teksten og fra det årstidslige rum, den er skrevet ind i, risikerer vi at gøre sangen til et æstetisk objekt snarere end en erfaret handling. Det logocentriske perspektiv minder os om, at ordene faktisk betyder noget. De er ikke bare påskud for tonen. De er ikke bare et antrit for fællessang. De er den måde, sangen forbin-der os med en bestemt tid på.

Man kan sige, at der er to centrale forhold på spil, når en årstids-sang synges. For det første selve den syngende handling – nydelsen ved at lade tekst og melodi mødes i stemmen, i vejrtrækningen, i det fælles rum. For det andet den oplevelse, at sangen understøtter vores fornemmelse af at befinde os på et bestemt tidspunkt i årets gang. Det første forhold kan være en stor oplevelse i sig selv. Det andet giver oplevelsen en ekstra dimension. Det er ikke bare dejligt at synge. Det er dejligt at synge og samtidig mærke, at sangen passer til det, verden er lige nu. Det er den lille, men afgørende forskel mellem at nyde en sang og at være i resonans med en årstid gennem sangen.

Denne forskel er ikke uvæsentlig i en tid, der ofte opleves som flygtig og fragmenteret. Kalenderen er fyldt, tempoet er højt, og årstiderne risikerer at glide forbi som kulisser. Her kan sangen fungere som

en modstandshandling – ikke i politisk forstand, men i eksistentiel. Den kan hjælpe os med at standse op og erfare, at tiden ikke blot er noget, vi forbruger, men noget, vi lever i. Årstidssangen minder os om, at der er rytmer, som er større end vores individuelle dagsorden.

Det er måske derfor, man intuitivt mærker forskellen. En vintersang i slutningen af november, hvor den første frost ligger over landet, kan give en næsten konkret udvidelse af virkeligheden. Den kan få os til at opleve, at vinteren ikke bare er meteorologi, men stemning, erindring og fællesskab. En forårssang i april kan få os til at høre fuglene tydeligere. En høstsang i september kan gøre luften tungere og mere mættet. Sangen er med andre ord ikke en kommentar til årstiden udefra. Den er en måde at træde ind i den på. Og den effekt opstår stærkest, når sangen synges dér, hvor dens billeder og erfaringer faktisk hører hjemme.

Det betyder selvfølgelig ikke, at alle årstidssange skal forbeholdes et snævert kalenderinterval eller synges med pædagogisk alvor. Sang er jo også lyst, leg og musikalsk nydelse. Men det er værd at værne om den særlige glæde, der opstår, når en sang rammer sin tid. Man kunne næsten sige, at sangen da får lov til at være mere end sig selv – den bliver både kunst, fællesskab og tidslig erkendelse. Den bliver et lille sted, hvor vi ikke bare synger om verden, men med verden.

Derfor bør vi måske holde lidt igen med den moderne lyst til at gøre alle sange til helårsrepertoire. Ikke af puritanisme, men af kærlighed til sangenes egenart. En årstidssang er ikke mindre smuk, fordi vi venter på den. Tværtimod. Ventetiden er en del af dens betydning. Når den endelig synges, har den noget at gøre med den konkrete luft, det konkrete lys, den konkrete stemning. Og det er måske netop dér, dens magi ligger – at den kan forbinde det flygtige med det bestandige. At den i et øjeblik får os til at mærke, at vi både er midt i årets skiften og forankret i noget, som rækker ud over os selv.

Så ja – man kan sagtens synge årstidssange, fordi man holder af dem. Men man bør ikke glemme, at de er skabt til mere end vores private musikalske forkærlighed. De er skabt til at hjælpe os med at erfare tiden. Til at resonere med naturen, med traditionen og med hinanden. Og den oplevelse bliver stærkest, når vi synger dem til tiden. For først da bliver sangen ikke bare en sang om vinter, forår, sommer eller efterår. Den bliver vinteren, foråret, sommeren eller efteråret – i klingende form.

I erkendelse af, at omfattende forskning inden for formidling og didaktik underbygger anvendelsen af pluralistiske præsentationsformer, fremsættes herunder artiklens hovedpointer i lyrisk form. Teksten kan synges på melodien til ”Den blå anemone”.

Hvad var det dog, der hændte?
 En trend i tiden formed' sig.
 Man kunne ikke vente,
 så sangen tog på vej:
 forlod sin kontekst og forsvandt
 og væk var det, som hjertet bandt.
 Vi gik og var i stemning,
 men fluks, helt uden hæmning,
 var tomheden markant.

En sang, den hører hjemme
 i tiden, den er skrevet til,
 det må vi ikke glemme,
 der gives ej frit spil.
 Det vækker ingen resonans,
 hvis høsten hyldes til sankthans;
 hvis jul er i november,
 så lægger det en dæmper
 på vores årstidssans.

Så kære sangekasperter,
 hvis I bemærker, vi får tics,
 at vi får hjertesmerter,
 og at vi bliver striks',
 så skyldes det, magien får
 et nådestød, så den forgår.
 Da mister vi et nærvær,
 der rammer vores adfærd,
 vi håber, I forstår!